

Impact Factor: 6.145

ISSN: 2181-0990
DOI: 10.26739/2181-0990
www.tadqiqot.uz

JRHUNR

JOURNAL OF REPRODUCTIVE HEALTH AND URO-NEPHROLOGY RESEARCH

TADQIQOT.UZ

VOLUME 7,
ISSUE 2

2026

МИНИСТЕРСТВО ЗДРАВООХРАНЕНИЯ
РЕСПУБЛИКИ УЗБЕКИСТАН

Журнал репродуктивного здоровья и уро-
нефрологических исследований

JOURNAL OF REPRODUCTIVE HEALTH AND URO-NEPHROLOGY RESEARCH

Главный редактор: Б.Б. НЕГМАДЖАНОВ

Учредитель:

Самаркандский государственный
медицинский университет

Tadqiqot.uz

Ежеквартальный
научно–практический
журнал

ISSN: 2181-0990
DOI: 10.26739/2181-0990

Журнал включен в перечень научных изданий, рекомендованных к публикации основных научных результатов диссертаций по медицинским наукам с 25 июня 2025 года Высшей аттестационной комиссией Республики Узбекистан (письмо № 371/6 от 2025 года).

№ 2
2026

Главный редактор: Chief Editor:

Негмаджанов Баходур Болтаевич
доктор медицинских наук, профессор
Самаркандский государственный медицинский университет

Doctor of Medical Sciences, Professor
Samarkand State Medical University

Заместитель главного редактора: Deputy Chief Editor:

Каттаходжаева Махмуда Хамдамовна
доктор медицинских наук, профессор
Ташкентский Государственный медицинский университет

Doctor of Medical Sciences, Professor
Tashkent State Medical University

ЧЛЕНЫ РЕДАКЦИОННОЙ КОЛЛЕГИИ | MEMBERS OF THE EDITORIAL BOARD:

Зуфарова Шахноза Алимджановна
Доктор медицинских наук, профессор
Ташкентский Государственный медицинский университет
Doctor of Medical Sciences, Professor
Tashkent State Medical University

Агабабян Лариса Рубеновна
Кандидат медицинских наук, профессор
Самаркандский государственный медицинский университет
Candidate of Medical Sciences, Professor,
Samarkand State Medical University

Зокирова Нодира Исламовна
Доктор медицинских наук, профессор, Самаркандский
государственный медицинский университет
Doctor of Medical Sciences, Professor,
Samarkand State Medical University

Кадыров Зиёратшо Абдуллоевич
Доктор медицинских наук, профессор,
Российский университет дружбы народов
Doctor of Medical Sciences, Professor,
Russian University of Friendship of Peoples

Пахомова Жанна Евгеньевна
доктор медицинских наук, профессор
Ташкентский Государственный медицинский университет:
Doctor of Medical Sciences, Professor
Tashkent State Medical University

Юлдашев Ботир Ахматович
доктор медицинских наук, доцент Самаркандский
государственный медицинский университет
Doctor of Medical Sciences, associate professor
Samarkand State Medical University

Надырханова Наталья Суратовна
доктор медицинских наук, Директор
ГУ «Республиканского специализированного
научно-практического медицинского
центра здоровья матери и ребёнка»
Doctor of Medical Sciences,
Director of the State Institution Republican
Specialised Scientific and Practical Medical
Centre for Maternal and Child Health

Ответственный секретарь:

Махмудова Севара Эркиновна
PhD по медицинским наукам, Самаркандский
государственный медицинский университет
PhD in Medical Sciences,
Samarkand State Medical University

Караченцова Ирина Васильевна
Кандидат медицинских наук, доцент
Российского национального исследовательского
Медицинского Университета им. Н.И.Пирогова
PhD, Associate Professor at the N.I. Pirogov
Russian National Research Medical University

Аллазов Салах Алазович
Доктор медицинских наук, профессор,
Самаркандский государственный медицинский университет
Doctor of Medical Sciences, Professor,
Samarkand State Medical University

Дильмурадова Клара Равшановна
Доктор медицинских наук, профессор,
Самаркандский государственный медицинский университет
Doctor of Medical Sciences, Professor,
Samarkand State Medical University

Негматуллаева Мастура Нуруллаевна
Доктор медицинских наук, профессор
Бухарский медицинский институт
Doctor of Medical Sciences, Professor,
Bukhara Medical Institute

Локшин Вячеслав Нотанович
Доктор медицинских наук,
профессор, член-корр. НАН РК, президент Казахстанской
ассоциации репродуктивной медицины (Казахстан)
Doctor of Medical Sciences, Professor,
Corresponding Member of the National Academy
of Sciences of the Republic of Kazakhstan,
President of the Kazakhstan Association
of Reproductive Medicine (Kazakhstan).

Аскеров Арсен Аскерович
Доктор медицинских наук., профессор Кыргызско-Российского
Славянского университета, президент Кыргызской
ассоциации акушер-гинекологов и неонатологов
Doctor of Medical Sciences, Professor, Kyrgyz - Russian
Slavic University, President of the Kyrgyz Association
of Obstetricians and Neonatologists

Азизов Маматкул Курбанович
Доктор медицинских наук, профессор, Самаркандский
государственный медицинский университет
Doctor of Medical Sciences, Professor,
Samarkand State Medical University

Шавази Наргиз Нуралиевна
доктор медицинских наук, доцент
Самаркандский государственный медицинский университет
DSc, Associate Professor
Samarkand State Medical University

Page Maker | Верстка: Хуршид Мирзахмедов

Контакт редакций журналов. www.tadqiqot.uz
ООО Tadqiqot город Ташкент,
улица Амира Темура пр.1, дом-2.
Web: <http://www.tadqiqot.uz/>; Email: info@tadqiqot.uz
Телефон: +998 (94) 404-0000

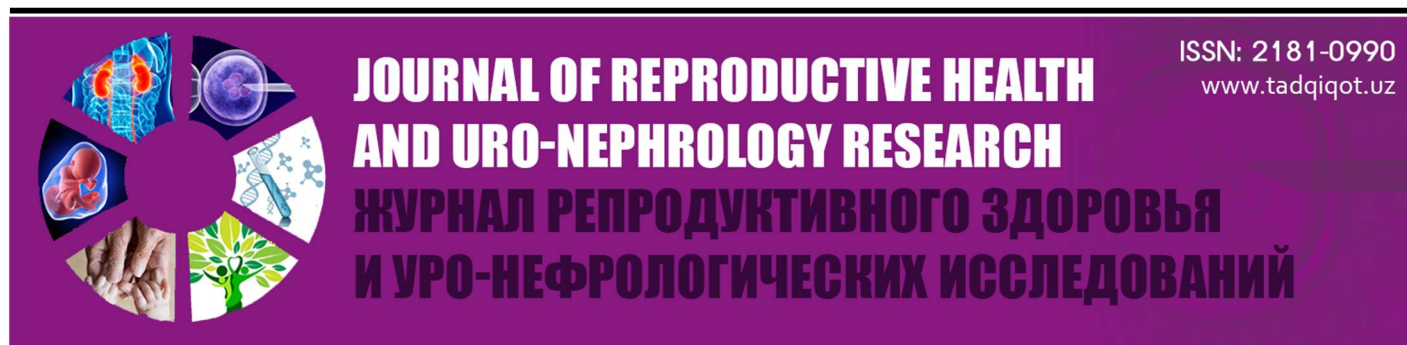
Editorial staff of the journals of www.tadqiqot.uz
Tadqiqot LLC the city of Tashkent,
Amir Temur Street pr.1, House 2.
Web: <http://www.tadqiqot.uz/>; Email: info@tadqiqot.uz
Phone: (+998-94) 404-0000

ОБЗОРНЫЕ СТАТЬИ

1. **Ахмедова Азиза Тайировна** СОВРЕМЕННЫЕ ТАКТИКИ ВЕДЕНИЯ И ПРОФИЛАКТИКИ ПРЕЭКЛАМПСИИ У ПЕРВОРОДЯЩИХ ЖЕНЩИН/MODERN STRATEGIES FOR THE MANAGEMENT AND PREVENTION OF PREECLAMPSIA IN PRIMIPAROUS WOMEN/BIRINCHI MARTA HOMILADOR AYOLLARDA PREEKLAMPSIYANI BOSHQARISH VA PROFILAKTIKASI BO'YICHA ZAMONAVIY TAKTIKALAR.....6
2. **Farmonova Guljamol Farxod qizi, Rafikov Sanjar Shavkatovich, Negmadjanov Bahodur Boltayevich** JINSIY A'ZOLAR RIVOJLANISH NUQSONLARI BILAN KECHUVCHI SIYDIK AJRATISH TIZIMI KASALLIKLARIDA ERTA DIAGNOSTIKA ANAMIYATI/ZNAЧЕНИЕ РАННЕЙ ДИАГНОСТИКИ ПРИ ЗАБОЛЕВАНИЯХ МОЧЕВЫДЕЛИТЕЛЬНОЙ СИСТЕМЫ, СОПРОВОЖДАЮЩИХСЯ АНОМАЛИЯМИ РАЗВИТИЯ ПОЛОВЫХ ОРГАНОВ/THE IMPORTANCE OF EARLY DIAGNOSIS IN URINARY SYSTEM DISEASES ASSOCIATED WITH GENITAL MALFORMATIONS.....9
3. **Joniyev Sanjar Shuxratovich** OG'IR PERIPARTAL KARDIOMIOPATIYA LARDA RIVOJLANGAN O'TKIR YURAK YETISHMOVCHILIGI REANIMATSIYA VA INTENSIV TERAPIYA SHAROITIDA DAVOLASH TAMOYILLARI/ПРИНЦИПЫ ЛЕЧЕНИЯ ОСТРОЙ СЕРДЕЧНОЙ НЕДОСТАТОЧНОСТИ ПРИ ТЯЖЕЛОЙ ПЕРИПАРТАЛЬНОЙ КАРДИОМИОПАТИИ В УСЛОВИЯХ РЕАНИМАЦИИ И ИНТЕНСИВНОЙ ТЕРАПИИ / TREATMENT STRATEGIES FOR ACUTE HEART FAILURE IN SEVERE PERIPARTUM CARDIOMYOPATHY WITHIN THE INTENSIVE CARE SETTING.....12
4. **Mamatkulova Mohigul Jahongirovna, Negmadjanov Bahodur Boltayevich, Egamqulov Zayniddin Toshmuxeimedovich, Djuraqulova Xonzoda** TESTIKULYAR FEMINIZATSIYA SINDROMIDA TASHXIS VA DAVOLASH STRATEGIYALARINING BEMOR HAYOT SIFATIGA TA'SIRI/VЛИЯНИЕ СТРАТЕГИЙ ДИАГНОСТИКИ И ЛЕЧЕНИЯ СИНДРОМА ТЕСТИКУЛЯРНОЙ ФЕМИНИЗАЦИИ НА КАЧЕСТВО ЖИЗНИ ПАЦИЕНТОВ/THE IMPACT OF DIAGNOSTIC AND TREATMENT STRATEGIES IN TESTICULAR FEMINIZATION SYNDROME ON PATIENTS' QUALITY OF LIFE.....16
5. **Suleymanova Madina Shukhratovna, Nasimova Nigina Rustamovna** TUXUMDONLARI MUDDATIDAN OLDIN SO'NGAN AYOLLARDA REPRODUKTIV FAOLIYATINI TIKLASH USULLARINI TAKOMILLASHTIRISH / СОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ МЕТОДОВ ВОССТАНОВЛЕНИЯ РЕПРОДУКТИВНОЙ ФУНКЦИИ У ЖЕНЩИН С ПРЕЖДЕВРЕМЕННОЙ НЕДОСТАТОЧНОСТЬЮ ЯИЧНИКОВ/OPTIMIZATION OF METHODS FOR RESTORING REPRODUCTIVE FUNCTION IN WOMEN WITH PREMATURE OVARIAN INSUFFICIENCY.....19
6. **Xudoykulova Zukhra Sobir qizi, Nasimova Nigina Rustamovna** SEMIZLIK FONIDA HAYZ SIKLI BUZILISHLARI BO'LGAN O'SMIR QIZLARNI OLIV BORISHNI OPTIMALLASHTIRISH / ОПТИМИЗАЦИЯ ВЕДЕНИЯ ПОДРОСТКОВ С НАРУШЕНИЯМИ МЕНСТРУАЛЬНОГО ЦИКЛА НА ФОНЕ ОЖИРЕНИЯ/OPTIMIZATION OF THE MANAGEMENT OF ADOLESCENT GIRLS WITH MENSTRUAL CYCLE DISORDERS ASSOCIATED WITH OBESITY.....24
7. **Boboyeva Ayna Ismailovna, Alieva Dilduza Abdullaeva** VAGINAL MICROBIOECENOSIS IN WOMEN WITH CERVICAL DYSPLASIA: A COMPREHENSIVE REVIEW OF HPV-POSITIVE AND HPV-NEGATIVE PATIENTS/ВАГИНАЛЬНЫЙ МИКРОБИОЦЕНОЗ У ЖЕНЩИН С ДИСПЛАЗИЕЙ ШЕЙКИ МАТКИ: КОМПЛЕКСНЫЙ ОБЗОР HPV-ПОЗИТИВНЫХ И HPV-НЕГАТИВНЫХ ПАЦИЕНТОК/BACHADON BO'YNI DISPLAZIYASI BO'LGAN AYOLLARDA VAGINAL MIKROBIOTSENOZ: HPV-MUSBAT VA HPV-MANFIY BEMORLARDA KOMPLEKS TAHLIL.....28
8. **Safarova Lola Aliaskarovna, Rajabova Iroda Muzaffarovna, Safarov Aliaskar Tursunovich** MENSTRUAL CYCLE DISORDERS AMONG ADOLESCENT GIRLS/НАРУШЕНИЯ МЕНСТРУАЛЬНОГО ЦИКЛА СРЕДИ ДЕВОЧЕК-ПОДРОСТКОВ/O'SMIR QIZLAR ORASIDA HAYZ SIKLINING BUZILISHLARI.....31

ОРИГИНАЛЬНЫЕ СТАТЬИ

1. **Валиев Шухрат Насимович** НАЛОЖЕНИЕ ШВОВ НА МАТКУ ПОСЛЕ ОПЕРАЦИИ КЕСАРЕВА СЕЧЕНИЯ: СРАВНИТЕЛЬНЫЙ АНАЛИЗ ТЕХНИК И ИХ ВЛИЯНИЕ НА КАЧЕСТВО РУБЦА/UTERINE SUTURING FOLLOWING CAESAREAN SECTION: A COMPARATIVE ANALYSIS OF TECHNIQUES AND THEIR IMPACT ON SCAR QUALITY/KESARCHA KESISH OPERATSIYASIDA BACHADONGA CHOK QUYISH: USULLARNI QIYOSIY TAHLIL QILISH VA CHANDIQ SIFATIGA TA'SIRI.....34
2. **Ибрагимов Курбонмурод Ниязович, Ахмедов Юсуфжон Махмудович, Ибрагимов Эхсон Курбонмуродович** КЛИНИЧЕСКАЯ ЭФФЕКТИВНОСТЬ АВТОРСКИХ МОДИФИКАЦИЙ ХИРУРГИЧЕСКИХ МЕТОДОВ КОРРЕКЦИИ ГИПОСПАДИИ У ДЕТЕЙ/CLINICAL EFFECTIVENESS OF THE AUTHORS' MODIFICATIONS TO SURGICAL METHODS FOR THE CORRECTION OF HYPOSPADIAS IN CHILDREN/BOLALARDA GIPOSPADIASNI TUZATISH UCHUN JARROHLIK USULLARINING MUALLIFLIK MODIFIKATSIYALARINING KLINIK SAMARADORLIGI.....41
3. **Ниязметов Рахматулла Эрматович, Худайназаров Жамшид Улутбек угли** РЕЦИДИВИРУЮЩИЙ ЦИСТИТ У ЖЕНЩИН ФЕРТИЛЬНОГО ВОЗРАСТА: СОВРЕМЕННЫЕ АСПЕКТЫ КОМПЛЕКСНОГО ЛЕЧЕНИЯ / RECURRENT CYSTITIS IN WOMEN OF REPRODUCTIVE AGE: MODERN ASPECTS OF COMBINED TREATMENT/FERTIL YOSHDAGI AYOLLARDA RETSIDIVLANUVCHI TSISTIT: KOMPLEKS DAVOLASHNING ZAMONAVIY JIHATLARI.....46
4. **Ризаев Жасур Алимджанович, Агабабян Лариса Рубеновна, Есжанова Алия Абдигалиевна** КЛИНИКО-ЭКОНОМИЧЕСКОЕ ОБОСНОВАНИЕ СМЕЩЕНИЯ СКРИНИНГА ГЕСТАЦИОННОГО САХАРНОГО ДИАБЕТА НА ПЕРВЫЙ ТРИМЕСТР: АНАЛИЗ ПРЕДОТВРАЩЕННОГО УЩЕРБА/CLINICAL AND ECONOMIC JUSTIFICATION FOR SHIFTING GESTATIONAL DIABETES SCREENING TO THE FIRST TRIMESTER: ANALYSIS OF PREVENTED HARM/GESTATION QANDLI DIABET SKRININGINI BIRINCHI TRIMESTRGA SURISHNING KLINIKO-IQTISODIY ASOSLARI: OLDINI OLINGAN ZARAR TAHLILI.....51
5. **Ризаев Жасур Алимджанович, Агабабян Лариса Рубеновна, Халмуратова Карлыгаш Жолдаскызы** СТРУКТУРА СОПУТСТВУЮЩЕЙ ГИНЕКОЛОГИЧЕСКОЙ И ЭКСТРАГЕНИТАЛЬНОЙ ПАТОЛОГИИ У ЖЕНЩИН В ПЕРИОДЕ

UDK: 616.61-007.1:618.1-007.2-07

Farmonova Guljamol Farxod qizi
Samarqand davlat tibbiyot universiteti
Samarqand, O'zbekiston

Rafikov Sanjar Shavkatovich
PhD, assistant
Samarqand davlat tibbiyot universiteti
Samarqand, O'zbekiston

Negmadjanov Bahodur Boltayevich
t.f.d., professor
Samarqand davlat tibbiyot universiteti
Samarqand, O'zbekiston

JINSIY A'ZOLAR RIVOJLANISH NUQSONLARI BILAN KECHUVCHI SIYDIK AJRATISH TIZIMI KASALLIKLARIDA ERTA DIAGNOSTIKA AHAMIYATI (ADABIYOTLAR TAHLILI)

For citation: Farmonova Guljamol Farxod qizi, Rafikov Sanjar Shavkatovich, Negmadjanov Bahodur Boltayevich, The Importance Of Early Diagnosis In Urinary System Diseases Associated With Genital Malformations (literature review), Journal of Reproductive health and uro-nephrology research 2026, vol.7, issue 2

<https://dx.doi.org/10.5281/zenodo.20824805>

Фармонова Гулжамол Фарход кизи
Самаркандский Медицинский университет
Самарканд, Узбекистан

Рафиков Санжар Шавкатович
PhD, ассистент
Самаркандский Медицинский университет
Самарканд, Узбекистан

Негмаджанов Баходур Болтаевич
д.м.н., профессор
Самаркандский Медицинский университет
Самарканд, Узбекистан

ЗНАЧЕНИЕ РАННЕЙ ДИАГНОСТИКИ ПРИ ЗАБОЛЕВАНИЯХ МОЧЕВЫДЕЛИТЕЛЬНОЙ СИСТЕМЫ, СОПРОВОЖДАЮЩИХСЯ АНОМАЛИЯМИ РАЗВИТИЯ ПОЛОВЫХ ОРГАНОВ (ОБЗОР ЛИТЕРАТУРЫ)

Farmonova Guljamol Farxod qizi
Samarkand State Medical University
Samarkand, Uzbekistan

Rafikov Sanjar Shavkatovich
PhD, Assistant Professor
Samarkand State Medical University
Samarkand, Uzbekistan

Negmadjanov Bahodur Boltayevich
professor
Samarkand State Medical University
Samarkand, Uzbekistan

THE IMPORTANCE OF EARLY DIAGNOSIS IN URINARY SYSTEM DISEASES ASSOCIATED WITH GENITAL MALFORMATIONS (LITERATURE REVIEW)

Kirish. So'nggi yillarda siydik ajratish tizimi kasalliklari va ular bilan kechuvchi jinsiy a'zolar rivojlanish nuqsonlari global sog'liqni saqlash tizimining dolzarb muammolaridan biri sifatida qaralmoqda.

Ushbu patologiyalar tug'ma anomaliyalar guruhiga kirib, ularning yuqori tarqalganligi, og'ir asoratlar bilan kechishi va bemorlarning hayot sifatiga sezilarli ta'sir ko'rsatishi bilan ajralib turadi [1,2]. Jahon

sog'liqni saqlash tashkiloti ma'lumotlariga ko'ra, tug'ma urogenital anomalialar bolalarda surunkali buyrak kasalliklarining asosiy sabablaridan biri hisoblanadi [3].

Bugungi kunda o'tkazilgan epidemiologik tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, urogenital tizimning tug'ma anomalialari barcha tug'ma nuqsonlar ichida yetakchi o'rinlardan birini egallaydi va ularning uchrash chastotasi har 1000 yangi tug'ilgan chaqaloqqa nisbatan 3–6 holatni tashkil etadi [4,5]. Ayniqsa, CAKUT (Congenital Anomalies of the Kidney and Urinary Tract) guruhi kasalliklari bolalar nefrologiyasi amaliyotida eng ko'p uchraydigan patologiyalar sirasiga kiradi. Ushbu kasalliklar ko'pincha yashirin kechishi sababli dastlabki bosqichlarda aniqlanmaydi, natijada kasallik kech bosqichda, asoratlari rivojlangandan keyin tashxislanadi [6].

Mazkur patologiyalarning ijtimoiy va tibbiy ahamiyati shundaki, ular nafaqat bolalik davrida, balki katta yoshda ham jiddiy oqibatlariga olib keladi. Surunkali buyrak yetishmovchiligi, arterial gipertenziya, siydik yo'llari infeksiyalari va metabolik buzilishlar ushbu kasalliklarning eng ko'p uchraydigan asoratlari hisoblanadi [7]. Bundan tashqari, jinsiy a'zolar rivojlanish nuqsonlari reproduktiv salomatlikka salbiy ta'sir ko'rsatib, bepustlik, gormonal disbalans va psixoseksual muammolarni yuzaga keltirishi mumkin [8].

Shuningdek, ushbu kasalliklar bemorlarning hayot sifatiga sezilarli darajada ta'sir ko'rsatadi. Doimiy tibbiy nazorat, invaziv diagnostik va davolash usullarining qo'llanilishi, jarrohlik aralashuvlar zarurati bemorlar va ularning oilalari uchun jiddiy psixologik va ijtimoiy yukni yuzaga keltiradi [9]. Ayniqsa, bolalarda ushbu kasalliklarning mavjudligi ularning jismoniy va psixologik rivojlanishiga salbiy ta'sir ko'rsatadi.

So'nggi yillarda ushbu muammo global darajada yanada dolzarb tus olmoqda, chunki atrof-muhitning ifloslanishi, genetik omillarning kuchayishi, hamda turmush tarzining o'zgarishi tug'ma anomalialar sonining ortishiga sabab bo'lmoqda [10]. Shu bois, ushbu patologiyalarni erta aniqlash, ularning rivojlanish mexanizmlarini chuqur o'rganish va samarali profilaktika choralarini ishlab chiqish zamonaviy tibbiyotning ustuvor yo'nalishlaridan biri hisoblanadi.

Ma'lumki, siydik ajratish tizimi va jinsiy a'zolar embrional rivojlanish jarayonida yagona embriologik manbadan — oraliq mezodermadan rivojlanadi. Ushbu tizimlarning morfogenezi jarayoni murakkab va ko'p bosqichli bo'lib, genetik va molekulyar signal mexanizmlar orqali qat'iy nazorat qilinadi [4]. Metanefros, pronefros va mezonefros bosqichlarining izchil rivojlanishi, shuningdek, Volf va Myuller yo'llarining differentsiatsiyasi urogenital tizim organlarining to'g'ri shakllanishini ta'minlaydi [5]. Ushbu jarayonlarning istalgan bosqichida yuzaga keladigan buzilishlar siydik va jinsiy tizim anomalialarining shakllanishiga olib keladi.

Urogenital tizim anomalialarining etiopatogenezi ko'p omilli xarakterga ega bo'lib, genetik, epigenetik va atrof-muhit omillarining o'zaro ta'siri bilan belgilanadi [6]. So'nggi yillarda molekulyar genetika sohasidagi yutuqlar tufayli CAKUT (Congenital Anomalies of the Kidney and Urinary Tract) bilan bog'liq bir qator genlar aniqlangan. Jumladan, PAX2, EYA1, HNF1B va WT1 genlaridagi mutatsiyalar buyrak va siydik yo'llari rivojlanishidagi buzilishlar bilan bevosita bog'liqligi aniqlangan [7,8]. Shu bilan birga, epigenetik mexanizmlar — DNK metillanishi, gistonga bog'liq modifikatsiyalar va mikroRNKlar orqali gen ekspressiyasining tartibga solinishi ham muhim ahamiyat kasb etadi [9].

Atrof-muhit omillari ham urogenital tizim anomalialarining rivojlanishida muhim rol o'ynaydi. Homiladorlik davrida onaning infeksiyon kasalliklari, endokrin buzilishlari, dori vositalarini nazoratsiz qabul qilishi, zararli odatlar hamda ekologik muhitning noqulayligi embrion rivojlanishiga salbiy ta'sir ko'rsatadi [10,11]. Ayniqsa, organogenezi davrida yuzaga kelgan zararli ta'sirlar rivojlanish nuqsonlari xavfini keskin oshiradi.

Klinik jihatdan, siydik ajratish tizimi kasalliklari va jinsiy a'zolar rivojlanish nuqsonlari turli xil ko'rinishlarda namoyon bo'lib, ularning klinik spektri nihoyatda keng va ko'p qirrali hisoblanadi. Ushbu patologiyalar ayrim hollarda alohida shaklda, biroq ko'p hollarda kombinatsiyalangan holatda uchrab, murakkab diagnostik va davolash yondashuvini talab etadi. Siydik ajratish tizimi anomalialari orasida buyrak ageneziasini, gipoplaziasini, displaziasini, gidronefroz,

vezikoureteral refluks, siydik yo'llari obstruksiyasi kabi patologiyalar keng tarqalgan bo'lib, ular buyrak parenximasining strukturaviy va funksional buzilishlariga olib keladi [12].

Mazkur kasalliklar klinik jihatdan turli darajada namoyon bo'lishi mumkin: ayrim bemorlarda ular asimptomatik kechsa, boshqalarida esa og'ir klinik belgilar — og'riq sindromi, siydik chiqarishning buzilishi, infeksiyon asoratlari va arterial gipertenziya bilan namoyon bo'ladi. Ayniqsa, gidronefroz va vezikoureteral refluks kabi patologiyalar vaqtda aniqlanmasa, buyrak to'qimasining qaytmas zararlanishiga va surunkali buyrak yetishmovchiligining rivojlanishiga olib kelishi mumkin.

Jinsiy a'zolar rivojlanish nuqsonlari esa gipospadiya, epispadiya, gonadal disgenезiya, interseks holatlar kabi turli klinik shakllarda uchraydi [13]. Ushbu patologiyalar nafaqat anatomik o'zgarishlar bilan, balki gormonal va funksional buzilishlar bilan ham xarakterlanadi. Masalan, gipospadiya holatida siydik chiqarish yo'li noto'g'ri joylashadi, bu esa siydik chiqarish jarayonining buzilishiga olib keladi. Gonadal disgenезiya esa jinsiy bezlarning to'liq rivojlanmasligi bilan bog'liq bo'lib, gormonal yetishmovchilik va reproduktiv funksiyaning buzilishiga sabab bo'ladi.

Interseks holatlar esa ayniqsa murakkab klinik va ijtimoiy muammo bo'lib, ular jinsiy differentsiatsiya jarayonining buzilishi natijasida yuzaga keladi. Bunday holatlarda bemorlarda tashqi va ichki jinsiy a'zolar o'rtasida nomuvofiqlik kuzatiladi, bu esa nafaqat tibbiy, balki psixologik va ijtimoiy muammolarni ham yuzaga keltiradi. Shu sababli, bunday bemorlarni boshqarishda individual yondashuv va multidissiplinar hamkorlik muhim ahamiyat kasb etadi.

Umuman olganda, siydik ajratish tizimi va jinsiy a'zolar rivojlanish nuqsonlarining klinik xilma-xilligi ularni erta aniqlashni murakkablashtiradi. Shu bois, ushbu kasalliklarni diagnostika qilishda kompleks yondashuv, ya'ni klinik, laborator, instrumental va genetik tekshiruv usullarini birgalikda qo'llash zarur hisoblanadi. Erta aniqlash esa kasallikning og'ir kechishining oldini olish, asoratlarni kamaytirish va bemorlarning hayot sifatini yaxshilashda muhim omil hisoblanadi.

Ushbu patologiyalarning muhim xususiyatlaridan biri shundaki, ular ko'pincha birgalikda uchraydi va kompleks klinik sindromlarni tashkil etadi. Bu esa tashxis qo'yish jarayonini murakkablashtiradi va multidissiplinar yondashuvni talab etadi [14]. Ko'p hollarda kasalliklar uzoq vaqt davomida yashirin kechadi va faqat asoratlari rivojlangandan keyin aniqlanadi. Bu esa davolash samaradorligini pasaytiradi va prognozni yomonlashtiradi.

Siydik ajratish tizimi kasalliklarining kech aniqlanishi surunkali buyrak yetishmovchiligi rivojlanishiga olib kelishi mumkin. Bu esa o'z navbatida dializ yoki buyrak transplantatsiyasini talab etuvchi og'ir holatlarni yuzaga keltiradi [15]. Shu bilan birga, jinsiy a'zolar rivojlanish nuqsonlari reproduktiv salomatlikka jiddiy zarar yetkazib, bepustlik, gormonal buzilishlar va psixoseksual muammolarga olib kelishi mumkin [16].

Shu sababli, erta diagnostika ushbu patologiyalarni boshqarishda hal qiluvchi ahamiyatga ega. Zamonaviy diagnostika usullari ushbu kasalliklarni homila davridayoq aniqlash imkonini bermoqda. Prenatal ultratovush tekshiruvi hozirgi kunda eng keng tarqalgan va samarali skrining usuli hisoblanadi [17]. Bundan tashqari, dopplerografiya, magnit-rezonans tomografiya va invaziv prenatal diagnostika usullari yordamida murakkab holatlar aniqlanmoqda [18].

Postnatal davrda esa ultratovush tekshiruvi, ekskretor urografiya, kompyuter tomografiyasi, laborator va genetik tahlillar kasallikni aniqlash va uning og'irlik darajasini baholashda muhim ahamiyatga ega [19]. Ayniqsa, genetik diagnostika kasallikning etiologiyasini aniqlash va individual davolash strategiyasini ishlab chiqishda muhim rol o'ynaydi.

Zamonaviy tibbiyotda ushbu kasalliklarni davolashda multidissiplinar yondashuv qo'llanilmoqda. Urolog, nefrolog, ginekolog, genetik va pediatr mutaxassislarning hamkorligi kasallikni samarali boshqarish imkonini beradi [20]. Shu bilan birga, erta diagnostika orqali profilaktika choralarini ko'rish va asoratlarning oldini olish mumkin.

Shunday qilib, jinsiy a'zolar rivojlanish nuqsonlari bilan kechuvchi siydik ajratish tizimi kasalliklarida erta diagnostika muammosi zamonaviy tibbiyotning eng muhim va dolzarb yo'nalishlaridan biri

hisoblanadi. Ushbu muammoni chuqur o'rganish va amaliyotga zamonaviy diagnostika usullarini keng joriy etish bemorlar hayot sifatini yaxshilash va nogironlik darajasini kamaytirishda muhim ahamiyat kasb etadi.

Xulosa. Shunday qilib, jinsiy a'zolar rivojlanish nuqsonlari bilan kechuvchi siydik ajratish tizimi kasalliklari zamonaviy tibbiyotning dolzarb muammolaridan biri hisoblanadi. Ushbu patologiyalar ko'pincha tug'ma xarakterga ega bo'lib, ularning shakllanishida genetik, epigenetik hamda tashqi muhit omillari muhim rol o'ynaydi. Urogenital tizim organlarining embrional rivojlanishdagi umumiy manbaga ega ekanligi ularning birgalikda zararlanish ehtimolini oshiradi va klinik holatlarning murakkablashuviga olib keladi.

Tadqiqotlar tahlili shuni ko'rsatadiki, mazkur kasalliklar ko'pincha erta bosqichlarda aniq klinik belgilar bilan namoyon bo'lmaydi, bu esa

ularni o'z vaqtida aniqlashni qiyinlashtiradi. Natijada kasalliklar kech bosqichlarda tashxislanib, og'ir asoratlari — surunkali buyrak yetishmovchiligi, infeksiyonlar hamda reproduktiv funksiyaning buzilishiga olib kelishi mumkin.

Zamonaviy diagnostika usullarining joriy etilishi, xususan prenatal va postnatal ultratovush tekshiruvlari, laborator va genetik tahlillar, ushbu patologiyalarni erta aniqlash imkoniyatini sezilarli darajada kengaytirdi. Erta diagnostika o'z vaqtida davolash choralari qo'llash, kasallikning rivojlanishini nazorat qilish va asoratlarning oldini olishda muhim ahamiyat kasb etadi.

Shu bilan birga, ushbu kasalliklarni samarali boshqarish multidissiplinar yondashuvni talab etadi. Turli mutaxassislarning hamkorligi bemorlarni kompleks baholash va individual davolash strategiyasini ishlab chiqishda muhim omil hisoblanadi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Woolf A.S., Winyard P.J.D. Congenital abnormalities of the kidney and urinary tract // *Lancet*. – 2009. – Vol. 374 (9699). – P. 161–172.
2. Nicolaou N., Renkema K.Y., Bongers E.M.H.F. et al. Genetic basis of congenital anomalies of the kidney and urinary tract // *Nat Rev Nephrol*. – 2015. – Vol. 11 (10). – P. 610–622.
3. van der Ven A.T., Vivante A., Hildebrandt F. Novel insights into CAKUT pathogenesis // *J Am Soc Nephrol*. – 2018. – Vol. 29 (1). – P. 36–50.
4. Baskin L.S., Ebberts M.B. Hypospadias: anatomy and etiology // *J Urol*. – 2006. – Vol. 175 (2). – P. 615–621.
5. Riccabona M. Imaging in pediatric urology // *Eur Radiol*. – 2016. – Vol. 26 (10). – P. 3640–3651.
6. Nguyen H.T., Herndon C.D.A., Cooper C. et al. Antenatal hydronephrosis management // *Pediatrics*. – 2014. – Vol. 133 (4). – P. e1100–e1110.
7. Sanna-Cherchi S., Westland R., Hensle T. et al. Genetic basis of CAKUT // *Clin J Am Soc Nephrol*. – 2018. – Vol. 13 (2). – P. 282–290.
8. Hughes I.A., Houk C., Ahmed S.F. et al. Management of intersex disorders // *Lancet*. – 2017. – Vol. 364. – P. 125–134.
9. Harambat J., van Stralen K.J., Kim J.J. et al. CKD epidemiology in children // *Kidney Int*. – 2012. – Vol. 82 (10). – P. 1093–1099.
10. Prayer D., Brugger P.C. Fetal MRI in anomaly detection // *Semin Fetal Neonatal Med*. – 2017. – Vol. 22 (5). – P. 334–343.
11. Moore K.L., Persaud T.V.N. *The Developing Human*. – Elsevier, 2020.
12. Sadler T.W. *Langman's Medical Embryology*. – Wolters Kluwer, 2021.
13. Carlson B.M. *Human Embryology and Developmental Biology*. – Elsevier, 2019.
14. Gilbert S.F. *Developmental Biology*. – Sinauer Associates, 2020.
15. Dressler G.R. The cellular basis of kidney development // *Annu Rev Cell Dev Biol*. – 2006. – Vol. 22. – P. 509–529.
16. Little M.H., McMahon A.P. Mammalian kidney development // *Cold Spring Harb Perspect Biol*. – 2012. – Vol. 4 (5).
17. Brent R.L. Environmental causes of human congenital malformations // *Teratology*. – 2015. – Vol. 91. – P. 1–10.
18. Rasmussen S.A., Erickson J.D. Teratology and maternal exposure risks // *Pediatrics*. – 2016. – Vol. 138 (2).
19. Smith E.A., Dillman J.R. Imaging of pediatric genitourinary anomalies // *Radiology*. – 2018. – Vol. 288 (1). – P. 12–27.
20. Ransley P.G., Duffy P.G. *Pediatric Urology*. – Oxford University Press, 2019.
21. Kulvinder K K, Gautam A, Mandeep S. Current Role of Surgery in Endometriosis; Indications and Progress. *Surg Med Open Acc J*. 1(5). SMOAJ.000521.2018. DOI: 10.31031/SMOAJ.2018.01.00052
22. Martire F. G. et al. Adolescence and endometriosis: symptoms, ultrasound signs and early diagnosis // *Fertility and sterility*. – 2020. – T. 114. – №. 5. – C. 1049-1057;
23. Reid S., Condous G. Update on the ultrasound diagnosis of deep pelvic endometriosis // *European Journal of Obstetrics & Gynecology and Reproductive Biology*. – 2017. – T. 209. – C. 50-54.;
24. Scioscia M. et al. Differential diagnosis of endometriosis by ultrasound: a rising challenge // *Diagnostics*. – 2020. – T. 10. – №. 10. – C. 848;
25. Surrey E. et al. Impact of endometriosis diagnostic delays on healthcare resource utilization and costs // *Advances in therapy*. – 2020. – T. 37. – C. 1087-1099;
26. Van den Bosch T., Van Schoubroeck D. Ultrasound diagnosis of endometriosis and adenomyosis: State of the art // *Best practice & research Clinical obstetrics & gynaecology*. – 2018. – T. 51. – C. 16-24;
27. Yu E. H., Joo J. K. Commentary on the new 2022 European Society of Human Reproduction and Embryology (ESHRE) endometriosis guidelines // *Clinical and Experimental Reproductive Medicine*. – 2022. – T. 49. – №. 4. – C. 219
28. Wróbel M., Wielgoś M., Laudański P. Diagnostic delay of endometriosis in adults and adolescence-current stage of knowledge // *Advances in Medical Sciences*. – 2022. – T. 67. – №. 1. – C. 148-153;